

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Commentarius Secundus In Octo Libros Physicorum Aristotelis

Crespin, François

Bruxellæ, 1652

Dubium I. Quid Causa efficiens, & quotuplex.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95369)

tes autem non sibi invicem pars intrinseca, ac proinde nec causa intrinseca, ergo, &c. vide Resol. 1^{am} Dub. sequentis.

D V B I V M II.

Quid causa materialis & formalis.

R E S O L U T I O I.

I. Ico 1°. causa materialis est, quæ communicat esse formæ sustentando, vel ex qua educitur forma, ita scilicet ut eâ præcisè cessante, desinat forma. pro quo vide dicta lib. 1°. Disp. 3^a. Dub. 4°.

VI. Nec dicas Aristotelem hoc libro cap. 3°. illam aliter definire, videlicet *ex qua cum insit, aliquid fit*; nam hæc coincidit cum nostra, & illius sensus est, *ex qua aliquid fit*, id est, forma educitur, *cum insit*, id est, cum forma sit in illa tanquam subiecto educationis: unde *ly insit*, non significat idem, ac esse per modum partis intrinsecæ in composito; quia

sic causa materialis non distingueretur à causa formali, ut consideranti parebit, ac proinde neque ex hac definitione colligi potest Aristotelem agnovisse causam materialem esse causam intrinsecam compositi, in quibus multi decipiuntur.

R E S O L U T I O II.

VII. Ico 2°. causa formalis est, quæ communicat esse denominatum subiecto, sive denominando subiectum, vel quæ dat suam denominationem per modum actus potentiae. Hinc liquet causam formalem posse habere causalitatem in materiam, licet illa esset in genere effectus causæ materialis materiâ posterior; nam causa formalis non debet esse prior suo effectui, sed simul naturâ sunt causa & effectus formalis, sive forma educita & materia informata, ut supra vidimus. Ex his

VIII. Colliges causam materialem, & formalem, tam esse causas extrinsecas respectu suorum effectuum, quàm causam efficientem respectu effectus immanentis. pro qua sit

DISPUTATIO QUINTA.

De Causa Efficiente.

D V B I V M I.

Quid Causa efficiens, & quod simplex.

R E S O L U T I O I.

I. Ico 1°. causa efficiens est, quæ communicat esse rei agendo, sive per actionem realem: per *ly agendo* exclude inprimis causam materialem, quæ, ut supra explicuimus, communicat esse sustentando sine ullo influxu, etiam passivo, à se emanante; item causam formalem, quæ etiam sine ullo influxu, & mediâ tantum unionem, communicat esse denominatum: denique finalem, quæ, non per actionem realem, sed intentionalem, communicat esse.

II. Paulò aliter causam efficientem definit Aristoteles, videlicet, *id unde est primum mutationis principium*; sed coincidit ista causæ efficientis definitio cum nostra, si sub *ly primum* intelligatur ordine executionis, & per *ly mutatio*, intelligatur quælibet actio, tam creativa, quàmeductiva.

R E S O L U T I O II.

III. Ico 2°. causa efficiens dividitur 1°. variis modis Disp. 3^a. Dub. 1°. recensitis; sed præterea, in principalem & instrumentalem.

IV. Causa principalis, est, quæ habet virtutem productivam effectus minoris vel æqualis secundum perfectionem, ut ignis respectu caloris, aut alterius ignis; Instrumentalis, est, virtus productiva effectus maioris perfectionis, vel indebiti, licet minoris perfectionis: ut calor respectu ignis, aqua baptismalis respectu gratiæ: alii paulò aliter causam instrumentalem accipiunt, 1°. pro omni causa subordinata,

quomodo omnis creatura dicitur Dei instrumentum: 2°. pro omni accidente disponente subiectum ad recipiendam formam à causa principali producendam; neque his modis incongruè accipitur; quare etiam acceptionibus his pro occasione uti poteris.

V. Adde, causam instrumentalem rectè assignari triplicem; unam artificialem; aliam naturalem; aliam supernaturalem: artificialis est, quæ ab arte, vel agente libero assumi solet ad aliquid efficiendum vi suæ quantitatis & figure, ut malleus à fabro, sigillum à Secretario: naturalis est, quæ vi sui producit effectum maioris perfectionis: supernaturalis est, quæ supra vires naturæ suæ elevata, effectum aliqui indebitum producit, ut aqua baptismalis gratiam.

D V B I V M II.

Quæ sit causalitas causæ efficientis, & an sit aliquid realiter distinctum à causa efficiente, termino, & omnibus ad agendum præ requisitis.

VI. Ante Resolutionem suppono duplicem assignari debere causalitatem; in actu primo scilicet, & in actu secundo, sicut assignatur duplex causa: uti enim causa in actu primo est causa potens operari, ita causalitas in actu primo est virtus, quæ causa constituitur potens operari: & uti causa in actu secundo est causa actu operans, ita causalitas in actu secundo est actio, seu operatio, à qua causa denominatur actu operans effectum. Hoc supposito, sit

R E S O L U T I O II.

VII. Ico 1°. causalitas causæ efficientis in actu primo est virtus, quæ causa constituitur potens operari: in actu secundo, est actio à qua